Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 83. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 9-го КВІТНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 83. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 9, 1953. VOL. LXI

АЛЬЯНТСЬКІ ВІЙСЬКА МУСЯТЬ ЗАЛИШИТИСЯ В КОРЕЇ — АЙЗЕНГАВЕР

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив, що „наші війська й війська наших альянтів мусять залишитися в Кореї ще довший час" у випадку, що теперішні переговори закінчаться миром. Виявляючи надію, хоч і без конкретних даних, що перемир'я в Кореї вже в дорозі, президент сказав, що для збройних сил у Кореї „прийде час проби", якщо б настав мир. Цю заяву сказав президент Айзенгавер у промові, коли приймав почесне головство в Об'єднанім Оборонім Фонді, який зорганізовано на місце „Юнайтед Сервіс Організейшен" (відомого під скороченою назвою Ю.С.О.) з часу другої світової війни. Слова президента переповів пресовий секретар Білого Дому, Джеймс К. Гагерті у відповідь на запит репортерів, що прийняття умов пред'явлених комуністами Об'єднаним Націям в справі добровільної репатріяції є заохочуюче. Президентова заява прийшла несподівано на зібрані організації „Юнайтед Дефенс Фонд" в готелі Статлер, коли зійшла мова на те, яке значення має цей фонд для вояків, що почуваються осамітнені в далекому краю. „Ми ще дальше маємо перед собою війну, яка ведеться серед понурого оточення" пригадав президент своїй авдиторії. А вояк в Кореї, на думку президента, „не має нічого іншого до роботи, хіба тільки воювати" отже тому цей фонд важливіший тепер ніж був колинебудь давніше. Бо, „як прийде мир, якого ми так щиро надіємося, то ще дальше буде потреба обслуги, яку ви, люди, тепер дасте. Можливе навіть, що вона буде більша ніж досі" пригадував Айзенгавер приявним, а через них і цілому населенню Злучених Держав та цілому світові.

А.Ф.П. й К.І.О. переговорюють в справі злуки

Вашингтон. — Верховні урядники Американської Федерації Праці й Конгресу Індустріяльних Організацій погодилися на далекосяжну програму, яка може призвести до злиття двох найбільших організацій в одну, що охоплювала б 12,000,000 членів. Хоч ще багато перешкод на шляху до цієї цілі, то голова К.І.О. Волтер П. Рутер заявив, що обидві групи вже діють швидко, бо найшвидше за всі часи, відколи появився такий проєкт. Члени управ обидвох організацій постановили обговорити наперед проблему „рейдів". Це змагання однієї юнії до заманення членів іншої юнії вступати в її члени, замість організувати нових членів. Спільний комунікат виданий з перших розмов, наперед заплянованих, каже, що жадна сторона не прийшла з якимись готовими застерогами. Перша конференція тривала біля півтори години.

Пігулки проти атомового радіювання

Шікаго. — Велика пігулка, що коштує чотири доляри, мабуть врятує людину перед нехибною смертю від радіювання на випадок нападу атомовою бомбою з повітря. Таку вістку оприлюднено на зібранні Федерації Американських Товариств для Експериментальної Біології. Пілюлю можна спрепарувати з сістеїни, яка дає матеріял для мускулів, товщу й нервів. Одначе при заживанні пілюлі виринає одна невигода, а саме, що її треба зажити безпосередньо перед тим, заки бомба вибухне. Пілюля важить майже дві унції для людини вагою 150 фунтів. Для менших осіб треба меншої, а для більших більшої пігулки. При досвідах на звірятах, які були виставлені на діяння летальних променів, сістеїна врятувала більшу частину з них, коли вони зажили пігулку одну або дві години перед радіюванням. З цього виходить, що ці пігулки можуть врятувати людину.

Плянують обтяти атомові витрати на більйон долярів

Ню Йорк. — Знавець оборонних справ, Гансон В. Балдвін з щоденника „Н. Й. Таймс" обговорюючи можливі ощадності в витратах на оборону країни, передбачує зменшення персоналу при продукції атомових виробів й уніформованого персоналу при фльоті на 12,000 до 30,000 осіб вже в найближчому році, а це принесло б велетенські ощадності і фінансових витратах. Усі такі ощадності зменшили б витрати на більйон долярів, коли зважити, що найбільше гроша йде на втримання людей. Балдвін навіть передбачує можливість редукції виробу літаків для повітряних сил і зменшення заплянованих 143 модерних повітряних груп, що їх називають „крилами".

НАГОДА ДЛЯ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМСТВ ВИКОРИСТОВУВАТИ АТОМОВУ СИЛУ

Вашингтон. — Федеральна Комісія Атомової Енергії розробила нові пляни краєвої політики для користування атомовою силою і дістала на неї згоду президента й Краєвої Комісії Безпеки. Випрацьований упродовж останніх шости місяців плян буде переданий Конгресові впродовж найближчих десять днів або двох тижнів. Програма буде наперед передискутована Спільною Конгресовою Комісією Атомової сили й буде охоплювати такі найважливіші пункти: 1. приватні підприємства, під деякими застерогами безпеки і обмеженнями з уваги на публічне безпеченство, будуть могли купувати, наймати або позичати матеріяли для виробу атомової енергії; 2. комісія дасть право приватним підприємствам плянувати, будувати і пускати в рух реактори для продукування атомової сили.

Промисловці, яких думки засягала комісія про можливості розвитку такої сили для торговельних цілей, заявили, що ця програма відкриє нові горизонти для промислу. Особи, які складають пляни закордонної політики, кажуть, що такий плян дасть державному департаментові нагоду до важливих розмов, в яких будеться класти вагу, що бажання нашої країни зосереджуться на використання атомової сили радше для конструктивних цілей ніж на нищення людини. Ті знавці вказують теж на можливість використання атомової сили в країнах відокремлених і недорозвинених, де вона може сповнити майже безмежну службу. Програма була започаткована ще за президента Трумана, який в передвиборчій кампанії пригадував на велитенські можливості використування атомової сили для мирних цілей.

Помер проф. Борис Іваницький

Дітройт, Міш. — У Велику Суботу, дня 4-го квітня, після довгої і важкої недуги помер в одній з місцевих лікарень на 76-му році життя визначний український громадянин і діяч проф. Борис Іваницький, голова Української Національної Ради, ректор Українського Технічно - Господарського Інституту, член Наукового Товариства ім. Шевченка та багатьох інших культурних, наукових і суспільних установ. Похорони відбудуться в суботу 11-го квітня. Покійний відіграв важливу й передову ролю в розвитку української науки в ділянці лісництва та в загально - українському народному житті. Головніші факти з його життя й праці подано в окремій статті на стор. 2-гій в цьому числі. Він приїхав до цієї країни з европейської скитальщини в лютім минулого року та був хвилево зупинився в Нюарку, де й відвідував його представник „Свободи". Покійний вже приблизно від трьох років хворів на недугу пістряка, від якої й помер. Українське громадянство Дітройту робить заходи для влаштування достойного похорону цього визначного громадянина й патріота.

Проф. Борис Іваницький

АДЕНАУЕР ОБІЦЮЄ ПОВНУ ДОПОМОГУ ПРОТИ СОВЄТСЬКОЇ АҐРЕСІЇ

Вашингтон. — Західно-німецький канцлер Конрад Аденауер і секретар стейту Джан Фостер Доллес проголосили, що вони „цілком погодилися" як треба розуміти російське мирове предложення. Секретар Доллес і канцлер Аденауер присвятили своє перше повне засідання на обговорення нової політики, яку започаткував прем'єр Георгій Маленков. Вони обговорили загально положення в Европі, головно проєкт европейської армії і французько-німецький спір над долиною Сари. Дальше вони доручили своїм експертам перевести впродовж ночі студії, сполучені з західно-німецьким проєктованим причинком до оборони Західної Европи. — Канцлер Аденауер приїхав до Вашингтону у вівторок ранком на триденну розмову з президентом Айзенгавером і верховними урядовцями. З уваги, що це державні відвідини німецького канцлера, він насамперед відбув першу розмову з президентом, а щойно опісля зустрінув секретаря стейту. Розмова з президентом відбулася під знаком найновіших потягнень комуністів в справі миру. Тим часом, наскільки відоме, канцлер Аденауер бажає дістати позичку з Америки на допомогу втікачам з Східної Німеччини до Західної. Коли прийшла нагода на з'ясування поглядів у справі Сарщини, Доллес підкреслив, що наперед треба викінчити організацію европейської армії, а потім говорити про наладнання Сарщини з французами. У цьому пункті Аденауер заявив, що Німеччина хоче стати льояльним і сильним спільником вільного світу проти совєтської агресії. Як німецька делеґація так і американські урядовці клали натиск на потребу тісної співпраці обидвох народів, тобто німецького й американського.

При зустрічі з президентом Аденауер передав Америці дар від німецького народу, а саме малюнок невідомого середневічного артиста „Поклін трьох волхвів".

Перегляд оборонних плянів Заходу

Вашингтон. — Дж. Доллес, державний секртар задумує від'їхати на збори Ради Північно-Атлантійського Пакту, що має відбутися в Парижі 23 квітня. Головним пунктом діяльности Доллеса в Парижі буде ствердження, що ЗДА продовжуватимуть свою оборонну політику, враховуючи довготривале, — до двадцяти років — існування світового напруження. Заява ця набирає актуальности у зв'язку з побажаннями ощадности в країні та у зв'язку з думкою значно скоротити військову і економічну допомогу, яка йде чужим країнам від ЗДА. Зокрема це торкається найновішого предложення зменшення оборонних зусиль на 4,000,000,000 долярів. Ці пляни знайшли своє потвердження, коли після снідання з президентом, республіканський сенатор з Ню Гемширу, С. Бріджес заявив, що можливе значне скорочення видатків без загрози для оборонної спроможности країни. Існує припущення, що зміни в плянуванні тих видатків, що їх опрацював ще уряд Трумана, будуть пов'язані не лише з зменшенням видатків на оборону, але й з зміною стратегічних плянів. Плянування попереднього уряду було викликане нагальною потребою боротьби в Кореї, для якої треба було пристосувати зусилля усієї країни. Перегляд попереднього плянування не означає, що теперішній уряд легковажить небезпеку нападу з боку комуністичного світу, приймаючи з довір'ям останні „мирові" заяви, що можуть бути лише черговим маневром Кремлю. Проте уряд переконаний, що у випадку нападу, СССР не здобуде легкої перемоги в Европі. — Вмарш комуністів у Західню Европу викличе не тільки спротив місцевих сил, але й бічну атаку Туреччини та потужний удар літунства ЗДА, яке, через підбігунові обшири, зможе знищити Владивосток, Порт Артур, Транссибірську залізницю та головні, оборонні пункти Росії.

П'ять духівників серед комуністів у Бостоні

Вашингтон. — Герберт А. Філбрік, який приєднався був до комуністичної партії в Бостоні за згодою Федерального Слідчого Бюра і виконував службу таємного аґента, твердить, що найменше п'ять духівників, що займають становище важливих церковних проповідників в Бостоні, це „затверділі і здисципліновані члени комуністичної партії, що позують як служителі престола і проповідники евангелії". Філбрік складав свідчення перед сенатською комісією внутрішньої безпеки і склав загальну заяву, що різні адвокати, доктори, професори, бизнесовці, а навіть і духівники та працівники в урядових бюрах і при газетах це члени надзвичайно таємної комуністичної верхівки, що охоплює 70—80 провідних осіб у Бостоні. Свідок не назвав по імені нікого з тих груп, одначе подав її імена на таємнім засіданні підкомісії. Філбрік працює тепер як спеціяльний дописувач при „Н. Й. Геральд Трибюн".

НАРАДИ ПРО ПОВІТРЯНУ БЕЗПЕКУ НІМЕЧЧИНИ

Берлін. — Вперше, після двох років, засіли до спільних нарад представники Великих Чотирьох, — Англії, Совєтів, ЗДА і Франції, — щоб забезпечити повітряну безпеку над Німеччиною. Совєти згодилися на англійську пропозицію, щоб обговорити, — з приводу збиття англійського бомбовика, — якби то не допустити до подібних нещасливих випадків. Пізніше Совєти запросили на ці наради ще й представників ЗДА і Франції. Наради відбуваються при закритих дверях. Комуністична преса вже пише про те, що ці наради повинні пізніше порушувати ширші проблеми та перемінитися в конференцію, яка вирішувала б справу об'єднання Німеччини. Представники німецького уряду дивляться на ці совєтські змагання з подепервуванням, бо в них знову мають слово тільки представники окупаційних урядів, хоч Німеччина вже самостійна держава. Німеччина хотіла б, щоб справа об'єднання Німеччини вирішувалася тоді, коли німці матимуть свою власну армію, бо тепер Великі Чотири не схочуть рахуватися з домаганнями роззброєної Німеччини. Важко забезпечити повітряну безпеку над Німеччиною, бо швидкі літаки мимоволі нарушують повітряний коридор, який широкий тільки на двадцять миль, а Совєти нарікають навіть на найменше порушення меж цього повітряного коридору союзними літаками.

Зменшується число безробітних у Західній Німеччині

Бонн, Німеччина. — В місяці березні цього року число безробітних зменшилося на 417,825, і без праці при кінці березня було тільки 1,397,870 робітників. Це число менше на 186,800 від числа безробітних при кінці березня минулого 1952 року. Число безробітних зменшилося тому, що продовжується добра господарська коньюнктура в Німеччині, хоч загально в світі дещо впала торгівля. До процвітання німецької продукції причиняється сталість німецької валюти та в зв'язку з цим і сталість цін. Німецький промисл дає такі великі зиски, що промисловці могли б знизити ціни товарів, щоб затримати свої експортові ринки, та щоб здобути більший внутрішній ринок, та в той спосіб не допустити до господарської депресії. Та все ж таки державний бюджет Німеччини цього року матиме дефіцит, ро вона мусить платити державні довги і зачати сплачувати відшкодування державі Ізраїля, згідно з ратифікованим недавно договором.

Америка посередничає для відкликання національно-китайських військ з Бурми

Об'єднані Нації, Н. Й. — Американські дипломати в Об'єднаних Націях, у Вашингтоні, Рангуні та в Тайпеї на Формозі докладають тепер багато зусиль, щоб полагодити зажалення уряду Бурми проти національно-китайського уряду та призвести до відкликання з Бурми й перевезення на Формозу тисячів національно-китайських вояків, які ще перебувають на території Бурми. Бурма й національно-китайський уряд не мають безпосередніх дипломатичних зв'язків й тому американські дипломати намагаються посередничати. В дипломатичних колах признають, що це дуже „складна проблема", але сподіються „добрих вісток" в цій справі вже в короткому часі. На території Бурми перебувають ті національно-китайські військові відділи, які перейшли туди під напором комуністів і від того часу, окупувавши деякі простори Північної Бурми, ведуть з них свою партизанську війну проти комуністів, що справляє Бурмі багато клопотів у її зв'язках з комуністичним Китаєм.

Спротив проти змін у Північно-Атлантійському Пакті

Вашингтон. — Урядові задуми щодо деяких доповнень у домовлености Північно-Атлантійського Пакту зустрінулися з критикою групи республіканських сенаторів. Зміни ці торкаються рухів військ НАТО через кордони, прав американських вояків у Европі й різних взаємовідносин між вояками ЗДА й місцевими установами. Спротив сенаторів відноситься насамперед до таких випадків, коли американський вояк може станути перед незвичною для нього судовою системою, напр. у Франції, а навіть перед комуністичним законодавством, бо не виключена можливість влиття у спільну систему й комуністичної, хоч і протиросійської, Югославії.

ДОГОВОРИЛИСЬ В СПРАВІ ВИМІНИ ХВОРИХ ПОЛОНЕНИХ

Північно-корейський генерал Лі Санґ Чо, голова комуністичної делеґації в Панмунджом під час переговорів в справі виміни хворих і поранених полонених, входить до свого авта після сесії, на якій комуністи прийняли альянтський принцип репатріяції полонених тільки на добровільній базі.

В КОРЕЇ УСТІЙНЕНО КІЛЬКІСТЬ ПОЛОНЕНИХ ДЛЯ ВИМІНИ

Токіо.—Комуністичні представники на переговорах в Панмунджом в справі виміни хворих і поранених полонених, які підпадають під умову виміни, в тому 450 корейців і тільки 150 не-корейців. Альянтські представники не скривали свого розчарування, вважаючи цю кількість за „мале число" в порівнянні з тисячами червоних полонених, що їх готові репатріювати альянти. На своїм списку альянти мають 5,100 північно-корейських і 700 китайських хворих і поранених полонених, які мали б бути репатрійовані на підставі умови. Згідно з альянтськими підрахунками, комуністи мають в своїх таборах тепер коло 12,000 альянтських полонених, а в 1951 році комуністичне командування твердило, що в комуністичному полоні є 3,198 американців. Тимчасом переговори продовжуються та швидко поступають вперед до кінцевого оформлення відповідного договору. Комуністи заскочили альянтів ще й тим, що вони відмовилися від постанови Женевської конвенції щодо передачі легко хворих і поранених полонених одній з невтральних країн, де вони мали б бути інтерновані до кінця війни, та виявили готовість репатріювати безпосередньо теж і легко хворих і поранених полонених, сподіючись, правдоподібно, швидкого закінчення війни. Вони рівночасно повідомили, що впродовж найближчих „двох-трьох днів" — вони вже матимуть готовий список тих хворих полонених, які підлягатимуть умові про виміну. Альянти зі свого боку зголосили 9-типунктову програму виміни, визначуючи, між іншим, що місцем виміни повинен бути Панмунджом, що обмін полонених повинен відбуватися групами в кількості не більше 25 осіб, що з кожною групою буде переданий список, в якому були б подані імена, військові ранги та національність всіх полонених. Всі ці три постанови комуністи прийняли й вчора мали відбутися наради над дальшими пунктами. Виміна полонених повинна б початися вже в наступному тижні.

Совєти в О.Н. повторюють свої обвинувачення проти Америки

Об'єднані Нації, Н. Й. — Совєтський представник в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, Валеріян А. Зорін, повторив вчора відомі комуністичні обвинувачення, — мовляв американські війська користуються бактеріологічною зброєю в Кореї, але цим разом його обвинувачення, в порівнянні з попередніми на цю тему, були відносно дуже лагідні. Зорін повторював теж попередні совєтські домагання, щоб З'єдинені Держави ратифікували Женевський протокол з 1925 року, який забороняє використовування у війні бактеріологічної зброї та отруйних газів, але рівночасно заявив, що Совєтський Союз і дальше протиставитиметься американській резолюції, яка домагається, щоб окрема комісія Об'єднаних Націй перевірила совєтські обвинувачення. Він виснив таке совєтське становище тим, що представників комуністичного Китаю і Північної Кореї не запрошено до участи в дебатах над тією резолюцією. Інші представники в Генеральній Асамблеї були досить розчаровані виступом Зоріна, бо вони сподівалися, що теперішня совєтська „мирна офензива" внесе деякий компроміс в совєтське становище в тій справі, що, однак, не сталося. Звернено тільки увагу, що теперішній виступ совєтського представника був багато лагідніший, ніж всі попередні в цій та інших справах.

Моссадекові не вдалося обмежити владу шаха

Тегеран, Іран. — Моссадек вніс до іранського парляменту резолюцію, яка обмежувала б право шаха та передала контролю над армією і поліцією в руки кабінету. Але до парляменту прибули тільки 59 послів і не відбулося голосування над цією резолюцією, бо до нарад парляменту треба 69 послів. Найближчого дня парлямент має зійтися знову для цієї самої цілі. Поліція не допускає до демонстрацій за шахом ані за Моссадеком. Моссадек через радіо промовляв до народу та домагався, щоб „шах тільки був сувереном, а не рядив".

Поховали бувшого румунського короля Карла II

Лісбона, Португалія. — Тут відбувся похорон бувшого румунського короля Карла II, який жив на вигнанні від 1940 року разом із панею Оленою Люпеску, з якою він одружився і якій надав титул княжни. Похоронну Богослужбу відправив англіканський священик, бо не було на місці румунського православного священика. За труною, крім княжни Олени, — йшли князь Микола, брат короля, княжна Иоанна і князь Андрій з Югославії, які репрезентували Карлову сестру, бувшу королеву Марію з Югославії. Крім них були на похороні еспанський амбасадор і амбасадор Англії, який репрезентував англійську королеву Єлисавету II, та представник порт. уряду.

ГАММЕРШЮЛД ОБРАНИЙ НА ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ О.Н.

Об'єднані Нації, Н. Й. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй обрала вчора професійного шведського дипломата й економіста Даґа Гаммершюлда на генерального секретаря Об'єднаних Націй, на місце Тріґве Лі, який з того посту зрезиґнував. Вибір Гаммершюлда в Генеральній Асамблеї був вже тільки формальністю, після того, як його кандидатуру на той пост прийняла Рада Безпеки, а в Генеральній Асамблеї він був одиноким кандидатом. Під час таємного голосування, на всіх 60 членів Генеральної Асамблеї 57 голосів було в користь Гаммершюлда, один голос був проти, один здержався, а представник Ґватемалі був відсутній. Вважають, що голос проти віддав представник національного Китаю, бо Швеція визнає комуно-китайський уряд. Під час, — зглядно перед і після виборів виголошено багато промов, — вітаючи нового секретаря Об'єднаних Націй та прощаючи його попередника. Американський представник Генрі Кабот Ладж назвав уступаючого Тріґве Лі „символом Об'єднаних Націй", а совєтський представник Андрей Вишинський висловив жаль, що Тріґве Лі зрезиґнував „так пізно".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50
Число з суботи (з англійською частиною.		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	2.00	Six months	2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НІМЕЦЬКИЙ ГІСТЬ

До ЗДА прибув Конрад Аденауер, канцлер Західної Німеччини. Прибув він з привітом від „вдячної Німеччини" і з подякою за „науку", яку дістали німці, по двох останніх програх. Ця наука відноситься до „сили та егоїзму" як чинників, що відіграли таку важливу ролю в Німеччині кайзера, а ще більшу за Гітлера. Як відомо, Аденауер був ввесь час завзятим ворогом націзму.

77-літній канцлер Західної Німеччини шукає тепер порятунку для своєї країни в демократії та об'єднаній Европі. В тій останній повинна зайняти місце разом з іншими націями теж і Зфедерована Німеччина. Аденауер — це представник країни, з якою ще вісім років тому З'єдинені Держави були в боротьбі на життя і смерть. Сьогодні він прибуває до Америки вітаний пресою і найвищими представниками влади як один з найбільших і найпевніших приятелів. Вже те одно вказує, які величезні переміни настали не тільки в американсько-німецьких відносинах, але на цілому міжнародному полі.

Завдяки американській допомозі Західна Німеччина піднялася з хаосу та руїни в дуже короткому часі до такого ступеня, що стала в Европі знов великою силою, а навіть рішальною, якщо думати про конфлікт Заходу з Кремлем. В тому велика заслуга Аденауера, голови Християнсько-Демократичного Об'єднання, який займає в Західній Німеччині уряд канцлера. Але не був би і Аденауер підняв свою країну так скоро вгору, як би був сліпим щодо помилок свого народу і не бачив, що властиво спричинило німецьку катастрофу. Не даючи себе втягнути в крайній бік, правий чи лівий, він послідовно прямував демократичним шляхом до нової Німеччини, позбавленої залишків гітлеризму, а теж і такої, що не вдивлена в Москву. Будучи з переконання льояльним у відношенні до ЗДА, він наклонював до цього самого свій нарід. Рішений іти з Заходом довів до того, що парлямент Західної Німеччини ухвалив приступити до Европейської Спільної Оборони. Аденауер втягнув Німеччину в економічну европейську спілку, а тепер змагає ще й до европейського політичного об'єднання, а тим самим веде політику своєї країни в тому напрямі, який вважається єдиним ратунком вільної Европи також згідно з закордонною політикою ЗДА.

Місія Аденауера є в першу чергу політична. Йому треба американського престижу для своєї особи, щоб виграти найближчі вибори і вдержатись ще дальших чотири роки при владі. Йому треба довести до повного порозуміння з Францією, яка ще далі — і то цілком слушно — побоюється зросту мілітарної сили Німеччини. Знов німецький нарід потребує Аденауера, бо він той авторитет, що не дасть йому зійти на манівці наслідком кремлівської пропаганди, яка саме тепер почала знову грати на сентименті німецької соборности, себто злуки штучно розділених двох Німеччин, Західної й Східної. Сюди належить теж і письмо ген. Чуйкова до И. Вірта, б. канцлера Ваймарської Республіки, про потребу порозуміння Великої Чвірки в справі злуки німецьких земель.

Кремль програв в Німеччині з хвилиною, як Західна Німеччина приступила до Европейської Оборони. Москва це добре знає і розуміє. Тому вона буде тепер старатися не допустити до збросння Німеччини дипломатичним способом. Щоб зробити Німеччину невтральною, вона можливо погодиться навіть і на злуку обидвох частин Німеччини. До того вона знає, що як тільки Західна Німеччина стане справжньою збройною силою та матиме ще сильних союзників, Совєти все одно не втримають Східну Німеччину в своїй окупації.

Приїзд канцлера Аденауера до ЗДА припав якраз у саму пору, бо якраз тепер совєтська мирова офензива в повному розгоні. В такому моменті готові запасти в Вашингтоні дуже важливі рішення, що можуть надовго заважити на дальшій долі цілої Европи, а то й цілого світу. Вислухавши представників Англії та Франції, Вашингтон вислухає ще й представників тої Німеччини, яку він уже втягнув в коло вільних і демократичних націй.

КРЕМЛЬ і СВІТ

В останньому часі, починаючи від смерти Сталіна, в Кремлі заіснували події, які вже майже вивели з рівноваги й так не дуже то збалянсований світ. В кожному разі, якщо хтонебудь мав ще будь-які сумніви щодо мирних інтенцій Заходу, то на тлі тих подій міг переконатися, що той західний світ прямо конвульсійно бажає миру та що він готов вхопитися за кожну, навіть найбільш злудну примару миру, якщо тільки вона денебудь покажеться.

Що сталося в Кремлі? Насамперед вмер Сталін, даючи світові нагоду поспекулювати собі на тему того, хто буде новим червоним царем та що він буде робити. Ці спекуляції швидко закінчилися, як проголошено новий склад совєтського уряду та Центрального Комітету комуністичної партії з „трьома великими" на чолі: Маленковим, Берією й Молотовим. Мирні фрази нових кремлівських володарів вже над трупом Сталіна та опісля викликали справжню повінь нових спекуляцій в західному світі, хоч все ще обережних, але з помітною тенденцією прийняти з одвертими раменами кожну совєтську пропозицію, яка могла б причинитися до міжнародного відпруження. На ділі, таке відпруження вже помітне, — на підставі самих тільки тверджень совєтської пропаґанди.

Так почалася й продовжується нова пропаґандивна „мирна офензива" Кремля, на яку без сумніву починає ловитись західний світ. Крім згаданих вже заяв нових совєтських володарів, Кремль поробив і деякі дальші кроки. Насамперед, прийнято довго відкидувану червоними альянтську пропозицію щодо виміни хворих і поранених полонених в Кореї. З початком цього тижня відбулись в цій справі переговори й світ аж ахнув з дива, що он, мовляв, комуністи в своїх пропозиціях на цю тему пішли ще дальше, ніж можна було сподіватись, бо запропонували виміну навіть легко хворих і поранених, хоч і з передумовою, що вони до кінця війни будуть інтерновані в одній з невтральних країн. Що більше, комуністи вже навіть прийняли в цьому випадку альянтський принцип тільки добровільної бази в репатріяції хворих полонених і на заході з того зроблено висновок, що вони приймуть цей принцип теж у відношенні до всіх полонених і тим самим буде узгіднена головна передумова замирення.

Комуністичний „мировий наступ" не обмежився до Кореї. Совєтський командант в Німеччині натякнув на можливість нових совєтських пропозицій щодо полагодження німецьких суперечностей, а західний світ і за цю можливість вчепився. Крім того, в Німеччині вже почались англо-совєтські переговори в справі виключення повітряних інцидентів, большевики теж „виявили готовість" звільнити французьких та англійських цивільних інтернованих в Кореї, в Америці пущено поголоску „з добре поінформованих джерел" про можливість звільнення американського журналіста Овтіса з комуночеської в'язниці та багато всіляких інших „надій на мир".

Але вже найбільшу метушню викликали події в самому Совєтському Союзі. Насамперед проголошено „амнестію", й хоч вона відноситься тільки до малих вироків та виключно до звичайних, а не політичних проступків, західний світ вже в цьому готов добачувати „заповідь зміни". Опісля проголошено знижку цін на харчі та деякі товари широкого вжитку, й хоч ті ціни все ще такі, що на закупно звичайного одягу совєтський робітник все ще мусить працювати приблизно шість тижнів, та це все ж таки закріпило західні надії на „зміну". За совєтським прикладом пішов теж сателітський комуно-румунський уряд, що й собі проголосив „амнестію", доливаючи цим оливи до західного мирного вогню.

Проте, справжня „бомба" в совєтській „мирній офензиві" вибухла з повідомленням про звільнення заарештованих недавно дев'ятьох совєтських лікарів, в тому шістьох жидів, та кілька інших осіб під закидом зв'язку з американською розвідкою за посередництвом американсько-жидівської допомогової організації „Джойнт", та змови на життя совєтських політичних і військових достойників. Нові володарі в Кремлі признали, що признання обвинувачених в закидуваних їм злочинах вимушено „незаконними методами", що всі обвинувачення не мають жадних підстав та що в усьому завинило два жертвенні козли: колишній міністер внутрішньої безпеки Ігнатьєв, якого звільнено тепер за це з посту секретаря Центрального Комітету партії, й його заступник, якийсь Рюмін, якого заарештовано, а з ним „потягнено до відповідальности" теж низку інших осіб.. В цьому звільненні одних і заарештуванні других добачується майже епохальну подію, дарма що це далеко не перший випадок, коли Кремль „чистить" тих, які раніше чистили.

У зв'язку з цими подіями, в світі тепер безліч всіляких коментарів, які сумарично без сумніву послаблюють моральну відпорність Заходу та виявляють його велику власну моральну слабість у відношенні до большевизму. З деяких коментарів можна б зробити висновок, що вільний світ, спрагнений миру за всяку ціну, готов за звільнення заарештованих безпідставно кількох переважно жидівських лікарів забути й простити большевикам Катинь, Вінницю та всі ці найстрашніші злочини, що їх большевики поповнили та яких не перечислити на папері. Один американський коментатор з кпинами відмітив, що за ці совєтські „полегші", які на ділі не є жадними полегшами й не мають жадної вартости, крім пропаґандивної, західні миролюбці вже готові повірити, що в Кремлі сидять Маленков великодушний, Берія добродушний і Молотов простодушний.

Проте, треба відмітити, що таку реакцію на поведінку й події в Кремлі спостерігається переважно в пресі та в інших засобах публічного порозуміння й тільки з боку деяких урядів, які вже й раніше не грішили своєю політичною стійкістю. Натомість з боку відповідальних державних мужів, головно американських, виявляється не тільки велику резерву до всього того, що діється в Кремлі, але й виразне недовір'я та оправдані підозріння, що все це тільки пропаганда, скерована на моральне роззброєння заходу, на розбиття його єдности та на послаблення західної оборонної сили й готовости. Кремль, переконавшись, що він вже нічого не може досягнути розбоєм і насильством в цій хвилині, що західний світ перестав боятись комуністичних погроз, рішив використати іншу його слабість, а саме, конвульсійне бажання миру й своїм „мирним наступом" роззброїти його морально й послабити його оборонну силу та готовість до тої міри, в якій совєтська воєнна машина та її п'яті колони у вільному світі могли б з ним остаточно розправитись без більшого риску для себе самих.

Проф. Віктор Доманицький

БОРИС ІВАНИЦЬКИЙ

На іншому місці друкуємо сумну вістку про те, що залишив нас назавжди один з найвизначніших українців сучасности — Борис Юрієвич Іваницький, президент Української Національної Ради, почесний Ректор Української Високої Політехнічної Школи — УТГІ, почесний доктор лісових наук, — саме докінчивши сімдесять п'ять років свого життя.

Це була людина з високими вимогами до самого себе і до інших, глибоко принципова, чесна, справедлива, виїмково працьовита, як криця сильної волі, громадянин і патріот рідного краю та рідного народу передовсім. На особисте й родинне життя йому все лишалося мало часу, сил і засобів, бо більшу частину свого життя, свого я, він обертав на задоволення потреб української нації, на вівтар української державности.

З почуттям безмірної пошани й глибокої вдячности прослідкуймо ж шлях його життя та праці, шлях його духового розвитку та його досягнень.

Б. Ю. Іваницький народився 8 березня стар. ст. (21 березня, нов. ст.) 1878 р. в м. Сумах на Харківщині. Реальну школу в м. Сумах закінчив 1896 р. Високу фахову освіту одержав у Лісовому Інституті в Петербурзі, який закінчив з титулом „вченого лісівника" 1902 р. Від 1902 р. до 1917 року, отже впродовж п'ятнадцяти років Борис Юрієвич працював у державних лісах України та Білорусі на посадах помічника лісничого й лісничого (що в Західній Европі відповідає посадам лісничого й надлісничого). Отже, цього року минає 51 рік праці Бориса Юрієвича як лісового інженера.

Ще в студентські роки Борис Юрієвич бере участь у громадсько - політичному житті, за що не раз був арештований, а в 1901 р. був під поліційним доглядом у Полтаві. В ті ж роки він став свідомим українцем. Коли почалася українська визвольна боротьба 1917 р., — Борис Юрієвич узяв активну участь у розбудові Генерального Секретаріяту України. За створення Міністерств (народніх), Борис Юрієвич, разом з Микитою Шаповалом та О. Макаренком, організував Лісовий Департамент України. За влади гетьмана П. Скоропадського працює як керівник лісового відділу Київського Кооперативного Союзу „Союзбанку". В кінці 1918 р. Борис Юрієвич стає директором Лісового Департаменту. Перебуваючи в рр. 1919-1920 в Кам'янці Подільському, Борис Юрієвич стає лектором лісівництва в Українському Кам'янець-Подільському Університеті на його сільсько-господарському факультеті.

В Тарнові — в комісії для розроблення програми Київської Сільсько-Господарської Академії, Борис Юрієвич брав участь як її голова. Там же — в Тарнові було створено „Спілку Техніків Сільського Господарства", яка взяла участь в розробленні проєкту організації та пляну дво чи трирічної с.-г. школи. Цей проєкт пізніше був використаний при складанні пляну Української Господарської Академії в ЧСР (Подєбради). Борис Юрієвич був тоді головою Спілки й звернувся до голови Громадського Комітету в ЧСР — М. Шаповала з листом, що мав на меті з'ясувати можливості фахової праці для членів Спілки в Чехії. Цей крок закінчився створенням Української Господарської Академії в ЧСР.

Дня 22 квітня 1922 р. відбувається перше засідання Професорської Ради Академії, яка надає Борису Юрієвичу кваліфікацію професора лісівництва та обирає його першим Проректором Академії. З того часу впродовж тридцяти років Борис Юрієвич працює в У.Г.А. — У.Т.Г.І. аж до смерти. Як професор, він викладав в У.Г.А. лісовирощення й дендрогологію, а пізніше — також лісову політику та частину охорони лісу. За цей же час його обирають на педагогічно-адміністративні посади: проректора — рр. 1922-1924, декана агрономічно-лісового ф-ту — ак. р. 1926/27 і ректора У.Г.А. — 1925 р. та від 1928 до 1935 р. Отже, — Борис Юрієвич є першим проректором та другим і останнім ректором У.Г.Академії в ЧСР. Разом з тим він є і першим директором Українського Технічно-Господарського Інституту (УТГІ) в рр. 1932-1935 та першим головою Спілки Професорів У.Г.А. (СПУГА) в рр. 1934-1935.

За цей час Борис Юрієвич написав низку публікацій та

(Закінчення на стор. 3-тій)

„МИСТЕЦТВО ДОПОМОГИ"

Так назвали американці ту ділянку суспільної діяльности, що займається допомогою людині. Це окреслення є вже само в собі цілою програмою. Мистецтво, отже те, що випливає з глибокого внутрішнього переживання і передається так, щоб його можна було якнайглибше сприйняти. Мистецтво, отже витончене знання і передавання того, що ми знаємо. Мистецтво, що не закріплюється у будь-якій пластичній, мовній чи музикальній формі, а є дією людини для людини, дією яка проходить у дбайливо витвореній для цього атмосфері зрозуміння. Це може, справді, захопити.

Однак, як усяке мистецтво, і те „мистецтво допомоги" вимагає основного вміння, опанування окремої техніки. Саме про те вміння викладає тепер на курсі лекцій суспільної служби ЗУАДКомітету у Филаделфії (ми згадували недавно про їх інавґурацію) п. Л. Тимошенко, суспільний робітник (сошил воркер) в одній з пенсилвенійських психіятричних лікарень.

Головні засади, на які спирається суспільна опіка в цій країні, це є: глибока і постійна віра у вартість і гідність людини, визнання в кожній людині здібности рости духово і розвиватися, здібність приймати на себе відповідальність і виносити рішення.

Виходячи з таких принципів, суспільна служба вимагає від свого робітника такого вміння: 1. Пізнати головні основи людської поведінки, себто пізнати в найширшому розумінні людську психологію, а в спеціяльному — психологію людини, що найшлася у скрутному положенні та пізнати її реакції. 2. Пізнати основні матеріяльні і моральні потреби людини; пізнати впливи, які мають на людину економічні, політичні, культурні та інші суспільного порядку фактори. 3. Пізнати методи допомоги — обсервації, інтервеніювання, і т. і.

Суспільня служба має допомогти людині, якою вона займається, мобілізувати в собі всі духові й фізичні сили. З другого боку, вона має найти в зовнішніх умовах можливості для того, щоб дати цій людині змогу жити в своєму гурті на задовільному для неї рівні. Під допомогою розуміється допомогу матеріяльну і моральну, себто таку, яка підтримала б в людині її людське достоїнство, наладнувала її взаємини з оточенням, з її родиною, наставниками й товаришами праці, і т. і.

Для нас незвичайно цікаве і важливе те, що потреба суспільної служби виникнула тут, в Америці, разом із ростом великих індустріяльних центрів (вперше у Шікаґо). Людина, вирвана зі свого попереднього життя в малому місті чи на фармі, вийнята з-під своїх попередніх норм, з-під тиску опінії знайомого оточення стала жертвою психічних колізій, жертвою спокуси жити з дня-на-день, безконтрольно і безвідповідально. Коли суспільна опіка потрібна була і є давнім громадянам цієї країни, що почувають себе тут „дома", то наскільки ж більше вона потрібна новоприбулим! Нашу відірваність від ґрунту і всі її погані і загрозливі наслідки ми пізнали ще в Европі. До цього прийшла тут боротьба за існування, здеклясованість, а зокрема ще проблема старших і старих людей, що не встигли придбати (через набуття громадянства чи відроблені роки праці) права на державну чи яку іншу допомогу.

Проте, не треба думати, що потреба суспільної служби кінчається із вростанням людей в життя, в його умови. Вона існуватиме так довго, як довго на землі житиме людина з усіма складними проблемами людської психіки, яку вона в першу чергу покликана упорядкувати. Дати бо людині внутрішній спокій — це її головний постулят. Американський ґуманітаризм, демократичність, що її сучасна американська духова еліта старається поглибити, збільшення знань про людину — все те дає американській суспільній службі запоруку великого майбутнього.

Накінець, для ілюстрації того, якими шляхами проводиться суспільна служба, занотуймо тут ще, що — згідно із своїм основним принципом про право людини самій про себе рішати — суспільна служба строго вимагає від свого робітника завжди виходити з тих психічних позицій, на яких стоїть людина, що їй треба допомогти. Він мусить досконало розуміти, чим дана людина у цей мент живе, що вона думає і як відчуває. Він мусить поставити себе на її місці і, маючи накреслений загальний плян допомоги, терпляче проходити разом з цією людиною цілий психологічний процес, що має довести її саму до потрібного рішення. Суспільна служба, що вийшла від матеріяльної допомоги, має і тепер часто ту матеріяльну допомогу своїм найближчим завданням. Та, при цій нагоді, вона відкриває несподівані моральні нещастя, чи тільки дрібні щоденні конфлікти, що можуть вирости у великі драми і дати в наслідках звихнені і змарновані людські існування.

Уже з наведеного видно, якою важкою і складною, а разом з цим незвичайно важливою є праця суспільної служби. Нас вона повинна зацікавити подвійно: Насамперед ми стоїмо перед конечною потребою розбудувати цю суспільну допомогу у нас, для наших людей. Про це, мабуть, не треба нікого переконувати. Маємо теж інституцію, що при нашій допомозі могла б провести це почесне завдання всесторонньої допомоги українській людині, покищо тут, на американській землі: це є ЗУАДКомітет. Подруге, знайомлючись із діяльністю американської суспільної служби, ми пізнаємо сперте на найкращих вселюдських ідеалах мислення американської духової еліти — в найкращому розумінні слова — якого ми не можемо пізнати, сепаруючись від тих течій у нашій громадській праці. Ми повинні користати з усього, що тут, в цьому духовому кліматі є варте пізнання варте сприйняття і перещеплення його на нашу цілину.

Мені здається, що щось таке подібне мав на думці один наш визначний літератор, коли писав недавно з нагоди критики на невдалу збірку новель одного доброго поета: треба брати нові соки життя, хочби з чужого ґрунту, не можна жити тільки пережитим і мріями. Від цього мрії та власні ідеали ніяк не загинуть, а тільки стануть глибші, живіші, яскравіші.

С.

Андрій Яковлів

НА ДИПЛОМАТИЧНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

(Уривки з моїх „Спомннів" за 1918-1919 рр.)

(2)

Оповів мені про себе, про свою працю серед полонених українців з російської армії по різних таборах, про Відень, про австро-угорський уряд, який, казав він, увесь був в руках мадярів та поляків, ворожих до України, попередив, що мені буде дуже тяжко виконувати обов'язки посла, але що він та українські посли будуть мені допомагати. Дійсно, на другий день рано прийшов та повів мене до готелю „Брістоль" на Рінґу (бульвар навколо центру Відня). Готель був шиковний, там я найняв помешкання для посольства, що складалось з салону, двох спалень та купальні.

Не встигли ми розташуватися як слід, як до нас завітали кореспонденти місцевих часописів. Я прийняв їх, але заявив, що не можу дати офіційного інтерв'ю, доки не зроблю візити міністрові закордонних справ. В приватній розмові оповів їм про Київ, про Україну взагалі, та подав деякі факти біографічного характеру. Випровадивши кореспондентів, послав урядовця до міністерства закордонних справ повідомити про мою адресу, взяти продовольчі картки тощо. Урядовець довідався, що міністер, граф Буріян (мадяр) від'їхав до Румунії для заключення мирового договору та що його заступає віце-міністер фон Флотов. Протягом наступних днів відвідав я в першу чергу президента українського посольського клюбу, Є. Петрушевича. Він мені дуже сподобався: був це коректний, розумний пан, досконало знав усі таємниці австрійської політики, запросив мене відвідувати його в будинку парляменту, де він, як лідер українських послів, мав свій кабінет, познайомив з своїм сином, що скінчив недавно університет, знав німецьку й французьку мови, якого я потім закликав на службу до посольства, як дипломатичного секретаря. Після цієї візити я часто відвідував Петрушевича в парляменті й провадив з ним довгі розмови, а іноді й дискусії, на теми, що торкалися української національно-державної справи, як на Великій Україні, так і в Галичині.

Після візити до Петрушевича хотів я відвідати й другого посла, що назвав мені М. Грушевський, Ев. Левицького, але його не було тоді у Відні. Замість його я відвідав посла Костя Левицького, теж дуже впливового посла й лідера УНДО. Посол Василько сам перший відвідав мене. З розмови з ним я виніс враження, що він має серед австрійсько - угорських політичних кол багато зв'язків та впливу. Він подав мені багато важливих практичних порад і не раз допомагав мені своїми інтервенціями в міністерстві закордонних справ. До міністра здоров'я, проф. І. Горбачевського, я не зважився зробити візити, вважаючи, що незручно мені робити якубудь візиту міністрові здоров'я, не будучи раніше прийнятий міністром закордонних справ. Але незадовго Є. Петрушевич скликав всіх українських послів та запросив мене, щоб взаємно познайомитись. На цьому прийнятті я мав нагоду познайомитись зі всіма послами, в тому числі і з міністром Горбачевським, Е. Левицьким, Трильовським та іншими. За вечерою говорили ми на різні теми, що нас усіх тоді цікавили, при чому я, на їх прохання, переказав про всі події, що сталися в Києві та Україні за російської революції, про Національний Конгрес у Києві 1917 р., боротьбу Ц. Р. з російським тимчасовим правительством за автономію України, пояснив причини, чому Ц. Р. не проголосила відразу самостійність України, а спочатку домагалась тільки автономії, потім федерації з Росією і, нарешті, IV-м універсалом проголосила самостійність УНР, подав відомості про українські політичні партії, і т. д. Це прийняття й одвертий, щирий обмін думок з послами зробили на мене глибоке й приємне враження.

Тимчасом, я запитав міністерство закордонних справ, коли маю зголоситися у міністра закордонних справ. Фон Флотов призначив мені день і годину побачення. Призначеного дня, взявши з собою молодого Петрушевича, поїхав я на це перше побачення. Не знаю, чи був фон Флотов австріяк чи мадяр, але прийняв він мене дуже непривітливо, що мене здивувало. Передав я йому свої повновласті, а коли він почав щось говорити з приводу цих паперів та мого становища у Відні, яке, на його думку, не було становищем повноправного посла, тоді я рішуче завважив, що у Відні я маю таке становище і такі права, які має в Києві посол Австро-Угорської держави, граф Форґач. На цьому й скінчилась наша розмова.

Це перше побачення з фон Флотовим відбулося на початку місяця травня і думаю, що на характер його вплинули події, що в цей час відбувались в Києві, про які австрійське міністерство закордонних справ було добре поінформоване, але про які я довідався значно пізніше з австрійських часописів. В Києві стався державний переворот. 29 квітня, отже через 6 днів після мого приїзду до Відня, на засідання Малої Ради з'явився відділ німецького війська. Командир відділу припинив засідання, проти чого запротестував Голова Ц. Р., М. Грушевський, та оголосив Ц. Р. розпущеною. Поставив біля дверей військову сторожу та перевів трус в канцелярії Ц. Р. Хтось з міністрів хотів викликати по телефону відділи українського війська (саме тоді прибула до Києва т. зв. „Синя дивізія"), але Грушевський не дав на це згоди, не бажаючи пролиття крови. Кінчилося тим, що декого з міністрів та членів Малої Ради заарештовано а Голову Ц. Р., М. Грушевського, відвезено до його дому, заказано виходити й поставлено сторожу. Того ж дня було скликано збори членів т. зв. „Союзу земельних власників України", які й проголосили генерала Павла Скоропадського гетьманом України. В першому гетьманському уряді портфель міністра закордонних справ було приділено Н. Василенкові, який, хоч і був українець, належав до російської партії кадетів (К.Д.), співпрацював в російському часописі „Кіевская Мысль". Прийнявши міністерство, Василенко в першу чергу відкликав послів, призначених Ц. Р., в тому числі й мене, але забув про це повідомити звільнених. Тому посли ще кілька місяців лишились на своїх постах, не знаючи, що вони вже позбавлені дипломатичних уповноважень. Про звільнення мене я довідався через свого кур'єра, якого я вислав на початку червня до Києва за новинами. Отже з самого початку моєї дипломатичної кар'єри я попав в якесь фальшиве становище: я вважав себе за повноправного посла УНР в Австро-Угорщині, між тим формально не мав уже жадних прав заступати УНР, яка вже перестала існувати. Цього я не знав, але про це було добре поінформоване австрійське міністерство закордонних справ. Воно теж чомусь не вважало за потрібне мене поінформувати і не забороняло мені далі виконувати мої функції посла, але трактувало мене не так, як належало. Заступник міністра, фон Флотов і міністер, граф Буріян, приймали від мене заяви, дипломатичні ноти, але нічого мені на це не відповідали, а в розмові обмежувались різними оговорками, обіцянками тощо.

ЗВІТ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ МІСІЇ УКК ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ

Члени делеґації Українського Конґресового Комітету, які з кінцем минулого року відбули поїздку до Европи, приготовили тепер відповідний звіт теж для Американського Комітету — тоді ще — для Визволення Народів Росії, а тепер уже — для Визволення з-під Большевизму. Звіт, що його підписали усі члени делеґації, в дослівному українському перекладі звучить:

До: Адмірала Леслі С. Стівенса, голови Американського Комітету для Визволення Народів Росії, Інк.

Від: Делеґації Українського Конґресового Комітету Америки.

В справі: Звіт делеґації УККА з її недавньої місії до Европи.

Цей звіт був навмисне спізнений з тою метою, щоб оцінити наші враження та інформації, що їх одержано з-за кордону. Ціль нашої місії в Европі була стисліше з'ясована в листі Українського Конґресового Комітету Америки до Вас з датою 4 жовтня 1952 р. та на дальших конференціях відносно нашого виїзду.

Завдання місії були надмірно трудні з уваги на непопулярність дотичної справи. Кажучи просто — делеґація натрапляла на мур спротиву, мур, збудований з поголосок, спекуляцій, недовір'я та оправданого розчарування. Попередні дії Вашого Комітету при зондуванні українських еміґраційних груп російськими імперіялістами у великій мірі ще тільки збільшували це недовір'я.

При приїзді нашу делеґацію привітали українські політичні лідери, хоч нам і виразно сказано, що наша місія не належала до популярних. Ми вказали їм, що нашою місією було вияснити ціль Американського Комітету та його бажання досягти того, щоб тільки бона фіде українські групи брали участь в Координаційному Центрі в Мюнхені.

Майже три дні витрачено на відвідування головних квартир різноманітних українських груп в Мюнхені. В результаті тих відвідин та відбутих опісля конференцій ми пізнали, що деякі молодші учасники конференцій виявили ліпше розуміння дотичної проблеми. Проте, більшість з них були недовірливі та зайняли вичікуюче становище. Вони бажали від Американського Комітету конкретних познак відносно деяких змін в статутах Координаційного Центру Вашого Комітету. Інші зайняли виразно неґативне становище. Ми не будемо обговорювати колод, киданих нам під ноги одним близьким приятелем. Вистачає сказати, що він виступає проти Американського Комітету з уваги на проросійське імперіялістичне становище Комітету.

Підозріння і глибоке недовір'я з боку українських еміґраційних груп відносно Американського Комітету збільшені тою обставиною, що їх заставляється обговорювати будь-які справи з п. Александром, політичним дорадником п. Свіфта. Пан Александер, про якого українські еміґранти постійно думають, що він своїм російським прізвищем тільки погіршує справи, без відома і згоди п. Свіфта, як нас поінформовано, вже в першому дні нашої конференції з українськими групами вислав на цю конференцію в інформаційних цілях свою секретарку. Зайво говорити, що її приявність до тої міри обурила учасників конференції, що вони грозили зірвати й перервати дальші наради. Логіка диктувала б, зокрема в таких випадках, коли потрібна максимальна дипломатичність, щоб висилати більш відповідну людину, якщо вже не з інших міркувань, то просто для того, щоб зменшити зайві перешкоди в таких вітальних справах.

На закінчення нашої конференції була обрана Тимчасова Ділова Комісія, з метою опрацювати, якщо можливо, плян для української участи в Координаційному Центрі. Базою того пляну мав бути лист Українського Конґресового Комітету з 4-го жовтня 1952. Було рішено, щоб кожна група виготовила відповідне меморандум, яке стало б основою для обговорення умов, під якими українські еміґранти могли б приступити до Координаційного Центру. З метою дати Тимчасовій Діловій Комісії час, делеґація виїхала на відвідини до Італії, Франції, Еспанії та Англії.

Делеґація вважала за вказане відвідати ці різні країни для обговорення різноманітних проблем, які стоять перед еміґраційними групами, та відповісти на всі їхні питання відносно Американського Комітету. Ми відкрили, що ці групи йдуть слідом за їхніми провідниками в Мюнхені, і хоч вони в поодиноких випадках могли висловити якийсь прихильний погляд, то вони відмовлялись від будь-якого кроку, щоб не порушувати української політичної солідарности в цій справі.

Делеґація з надіями гляділа на свій поворот до Мюнхену й на передбачувану конференцію з Тимчасовою Діловою Комісією. Але після її приїзду до Мюнхену, делеґація була приголомшена зледорадженим проголошенням заяви Вашого Комітету відносно включення „федералістів" в український відділ Координаційного Центру. Проголошення цієї заяви, без попереднього повідомлення делеґації, було на ділі ножем у спину делеґації та повним знехтуванням змісту листа до Вашого Комітету з 4-го жовтня 1952, про який вже була згадка.

Домагання з боку росіян та мовчазна згода Вашого Комітету на включення т. зв. „федералістів", яких бона фіде українські групи вважають за квіслінґів і зрадників, в український відділ Координаційного Центру є деспотичне та без жадного виправдання. Ви, мабуть, пригадуєте, що на нашій конференції у зв'язку зі згадуваним уже листом Українського Конґресового Комітету, ми прохали доказу існування будь-якої групи „федералістів", та попереджували, що коли б така група псевдо-„федералістів", створена імперіялістично наставленими росіянами, мала бути включена в український відділ Координаційного Центру, наша делеґація не виїде до Европи.

Для повної ясности в цій справі додаємо, що у вільному світі немає між культурно й політично зорганізованими українськими еміґрантами жадних політичних доказів, які свідчили б про існування будь-якого „федералістичного" напрямку. Жадного достовірного доказу на це немає теж в Україні, на яку вказують росіяни для підтримки тих своїх ілюзій. Зібрані докази від часу проголошення незалежности Східної України в 1918 році аж по сьогоднішній час доказують цілком протилежне. Це не без основної причини совєтські конституція й пропаґанда симулюють українську незалежність. Що більше, живим доказом наставлення східніх українців є добре зорганізована українська еміґрація з тих районів, а їх з'ясована раніше льояльність до шляхетної справи української незалежности є не менш сильна, ніж інших українців. Із здорової, логічної точки зору це до певної міри помилково й говорити про федералізм перед повним здійсненням основної його передумови: рівної суверенности між націями. Простим фактом бо є, що феномен федералізації вже по своїй природі не є однобічним процесом, якщо, очевидно, хтось не думає повторити вжиття брутальної сили в політичному влаштуванні Східньої Европи.

На підставі інформацій, зібраних нами з нашої поїздки та з коментарів, одержуваних з-за кордону майже щоденно після нашого повороту, ми рекомендуємо наступне:

А. Реалістичний підхід до застережень, видвигнених Тимчасовою Діловою Комісією в Мюнхені, як їх встановлено в її комунікаті з 27-го грудня 1952, копія якого була вже Вам переслана.

Б. Негайне полагодження федералістичної проблеми потверджуючою заявою Вашого Комітету про виключення будь-яких „федералістів" з українського відділу (в Координаційному Центрі), згідно зі згадуваним листом з 4-го жовтня 1952.

В. В інтересі давно спізненої дієвої активности, Американський Комітет повинен обміркувати реорганізацію Координаційного Центру. З типової американської прагматичної точки зору немає жадної логічної причини, чому теоретичні обмірковування статутів, принципів, паритетів і тим подібне мали б ще довше паралізувати операційну субстанцію Координаційного Центру й Радія Визволення. Основні цілі Комітету, виявлені в конкретній праці, а не в туманних і основно даремних теоретичних міркуваннях, можна швидше здійснити через створення двох незалежних дійових секцій з їхніми власними керівниками — російської й не-російської, на чолі з уродженим американцем, як координатором, що був би відповідальний за респектування основної політики з боку обидвох секцій. Антикомуністична єдність еміґраційних сил, до якої Американський Комітет змагає, в жадному разі не послаблюється таким доцільним структуральним достосуванням до актуальних проблем. Навпаки вона буде тільки зміцнена такою конкретною працею. Зайво говорити, що для багатьох спостерегливих розмовців, з реалістичним підходом до східньо-европейської політики та існування еміґрації, було джерелом здивування, чому такий курс меншого опору, який запевняв би і єдність і відрізнення цього проєкту від „Голосу Америки" та „Радія Вільної Европи", не був прийнятий вже від початку, що заощадило б багато зусиль і грошей.

Ми бажаємо висловити нашу глибоку вдячність та признання за багато чемностей, виявлених нам паном Свіфтом та поодинокими членами його штабу, як теж панам Тесром і Кендриком з Американського Консуляту в Мюнхені. Ми вдячні за нагоду віддати нашу прислугу в так вітальному ділі й Ви направду можете розраховувати на нашу співпрацю в усіх майбутніх завданнях. З пошаною передали: Лев Е. Добрянський, Дмитро Галичин, Степан И. Ярема, Володимир Душник.

Це дослівний текст звіту, що був пересланий адміралові Стівенсові в половині минулого тижня.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Савт Орендж, Н. Дж.

Вечір Української Музики.

Сітон Гол Університет в Савт Орендж, Ню Джерзі, чимраз виразніше стає центром, звідки українське слово і пісня розходяться поміж українцями та американцями околиці. Вже минуло два роки, як на університетській радіостанції WSOU — в кожду суботу ввечорі о год. 7 виголошуються радіопередачі, присвячені українській історії та культурі. І це вже другий раз, як заходом студентів курсу історії української літератури при Сітон Гол Університеті, під керівництвом д-ра Теодора Мацькова, відбувся „Вечір Української Музики", широко розголошений серед українського громадянства та зацікавлених українською музикою американських кіл міста Нюарку і околиці.

В суботу 21 березня 1953 р. о год. 8 ввечорі, заля „Малого Театру" при Сітон Гол Університеті була вщерть заповнена українською та американською публікою, що нетерпеливо ждала відкриття концерту. З американців, між іншими, був присутній мейор Нюарку п. Вільні.

Концерт, що його в цілості передавано по радіо, відкрито американським гимном та вступним словом д-ра Т. Мацькова. Дальше п. Френсіс Шатинський, студент Сітон Гол Університету, виголосив по-англійськи доповідь на тему: „Роля пісні в українськім народі", в якій коротко представив історію розвитку української музики, доходячи до висновку, що українська музика має перед собою майбутнє, а у власній, свобідній державі, могла б осягнути справжніх висот. Наступною точкою програми був виступ нашого відомого соліста баритона Михайла Мінського при фортепіяновім супроводі п. Лесі Вахняник. З питомою йому музичною культурою, та оперуючи великими голосовими засобами, п. Мінський виконав „Зелені гори" — Балтаровича, „Безмежнеє поле" — Лисенка, „Із сліз моїх" — Січинського, та „Про Куперяна" — Мейтуса.

Першою інструментальною точкою програми був виступ соліста - скрипака професора Володимира Цісика, що виконав „Поему з українською темою" — Грудіна і „Леґенду" — Фоменка.

Акомпаніював композитор М. Фоменко.

Другою точкою був дует бандуристів Романа Левицького і Володимира Юркевича, що відспівали при бандурах 3 нар. пісні: „Ой у полі вишня", „Ой, на гору козак воду носить", та „Іди від мене".

Після перерви п. Ізабеля Орловська, сопрано, при фортепіяновім супроводі самого композитора М. Фоменка, відспівала арію з його опери „Маруся Богуславка" та „Івасик Телесик". Професор Вадим Кіпа вміло заінтерпретував на фортепіяні твори Ревуцького: „Гарот Сентиментальний", „Прелюдію в Е-дур" та „Похоронну Етюду" — Косенка.

Цю різноманітну і багату під мистецьким оглядом програму закінчили дуетом із опери „Маруся Богуславка" — М. Фоменка, п. Ізабеля Орловська, сопрано, та Михайло Мінський, баритон.

Свого роду прем'єра оперових арій, композиції модерного, українського музика М. Фоменка, як також мистецьки виконання малознаних серед нашого громадянства творів Ревуцького і Косенка, потверджують відрадне явище, що українська модерна музика не обмежує себе до побутовщини, але навпаки, своїм розвитком вона вповні дорівнює музиці інших народів.

З приємністю доводиться ствердити, що „Вечір Української Музики" під оглядом музичним, стояв на далеко вищому рівні, чим більшість концертів, що ми звикли слухати на наших імпрезах метрополітальної округи.

Після концерту відбулося в приміщенях Української Централі, при 180 Вілям Стр., Нюарк, скромне прийняття артистів і запрошених гостей. Прийняття влаштовано заходом місцевого кружка „Союзу Українок". Промовляли парох гр. кат. громади о. Ігумен Володимир Красєвський, проф. Сітон Гол. Університету д-р Осип Андрушків та інж. Богдан Попович. — Від гостей промовляв проф. Володимир Цісик.

Б. П.

Ютика, Н. Й.

В пам'ять Тараса Шевченка

В неділю, 22 березня б. р. в Українській Православній Церкві св. Апостолів Петра й Павла в Ютиці Н. Й. після Служби Божої, — було відправлено урочисту панахиду за спокій душі Великого Українського Поета Тараса Шевченка. Панахида була попереджена теплим словом, присвяченим пам'яті Поета-Страдальця. На жаль, на цій панахиді не було наших тріскучих словами гура-патріотів.

В пам'ять Поета 10 березня було вислано для українських залишенців в Европі 4 харчевих пакунків, від парафіян Церкви св. Ап. Петра й Павла, загальною вагою 130 фунтів з оплаченням поштових витрат у висоті 17.92, щоб хоч на Великдень потішити наших братів скитальців, а тим самим виконати заповіт Поета, щоб „Мати усміхнулась, заплакана Мати".

Парафіяни

„НЕПОДІЛЬНІСТЬ РОСІЇ" — ГОЛОВНА ТУРБОТА

29 березня ц. р. в Ню Йорку відбулась закрита нарада представників шести російських політичних організацій в ЗДА, а саме — Об'єднання Власовців (КОВ), Нац.-Трудового Союзу (НТС), Російського Народного Движенія (РНД), Союзу Борьби За Освобожденія Народів Росії (СБОРН), Союзу Борьби За Свободу Росії (СБСР) та Союзу Вояків Визвольного Руху (СВОД).

На нараді обмірковувались події, що відбуваються тепер в СССР. Присутніх було 30 осіб.

Одним з основних питань, що розглядались на нараді, було питання про розчленування Росії. Признано, що Західному Світові має бути з'ясовано усю погубність політики розчленування Росії для справи антикомуністичної боротьби.

Сенатор Гомер Ферґюсон, член Комісії Закордонних Справ Сенату, надіслав учасникам наради телеграму, в якій зазначив, що метою Америки не є розчленування Росії, бо це порушувало б засаду самовизначення народів.

ЗАСІДАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМІСІЇ НТШ

В суботу 11 квітня ц. р. о год. 7 веч. відбудеться в приміщенні НТШ в Ню Йорку, 50 Чорч Ст., кімн. 252, наукове засідання Економічної Комісії НТШ. У програмі доповідь ред. А. Трачука на тему: „Німецька сільсько-господарська і фінансова політика на Україні в рр. 1941-44".

Вісті зі СФУЖО

ПІДГОТОВА ДО КОНҐРЕСУ М. М. М.

Дня 8 червня ц. р. відбудеться в Брюселі конґрес Світового Союзу Матерей (М. М. М.), де СФУЖО є членом від 1950 р. Конґрес проходить під гаслом „Виховна роля матері". Свою участь зголосили представниці різних держав. Українки подали теми двох рефератів, що мали б бути відчитані на з'їзді, а саме: „Виховна роля української матері на рідних землях", (авторка Ю. Писарева) і „Виховні труднощі української матері на еміґрації" (авторка Іванна Петрів).

Українська делеґація буде складатися з представниць управи СФУЖО з ЗДА й Канади, містоголови СФУЖО в Европі та авторки одного з рефератів — п. Іванни Петрів. Передбачена також участь українок із Англії, Франції й Німеччини.

Окрім рефератів є в підготовці коротка історія жіночого руху, що буде видана французькою мовою.

РАДІОПЕРЕДАЧІ СФУЖО

Радіовисильня в Римі вислала з нагоди 22 січня передачу „Участь жінок у державному будівництві України". Дня 30 січня передано гутірку „Проблема батьків і дітей", авторка д-р Галя Янішевська.

„Голос Канади" передав 5 січня гутірку „Два містечка" — порівняння побуту в містечку СССР і ЗДА, дня 16 січня гутірку „Громадське навантаження" опис примусової громадської праці в СССР, а 13 лютого гутірку „Проблема молоді" в СССР". Авторкою цих передач із рамени СФУО є Олена Трофимовська в ЗДА.

Борис Іваницький

(Закінчення зі стор. 2.)

підручників, брав участь у лісових та загально-наукових з'їздах, доповідях, екскурсіях тощо.

Головні з його фахово-літературних праць присвячені українському лісові — його природі, історії, колонізаційній ролі, кліматичному й господарському значенню, лісокультурним прикметам та тенденціям господарського розвитку й особливостям техніки лісовирощування. Основна його праця, — це „Ліси й лісове господарство на Україні", що творить XIV том „Праць Українського Наукового Інституту" в Варшаві і що складається з двох субтомів: перший — 186 стор. і другий — 119 стор., — разом — 305 стор. вісімки. Ця праця є історичним переглядом життя українського лісу, його всебічного значення в різні періоди нашої історії, від давніших часів до совєтських п'ятирічок. Ця праця є першою, що поставила проблему українського лісу в усій всебічності та широчині.

Перша фахова друкована праця Бориса Юрієвича вийшла в світ 1907 року. Це була брошура під назвою: „Як збутися ярів та пісків", а видало її Товариство „Просвіта" в Києві. Отже цього року минає 46 років фахово-літературної праці Бориса Юрієвича. Більших друкованих праць має Борис Юрієвич біля 20-ти. З них чимало вміщено в чужомовних виданнях.

Борис Юрієвич брав участь в „Українській Загальній Енциклопедії", у виданнях за редакцією проф. Кубійовича В.; написав декілька підручників, як от „Курс лісівництва" т. I—III, „Дендрологія", переклав з німецької мови „Науку про лісові займища" тощо.

В часі другої світової війни Борис Юрієвич був професором в Сільсько-Господарськім Ліцеї в Черницях біля Львова. Тут він пережив грізні часи окупації та нової еміґрації на захід, переносячи різні прикрості, в тім числі відомий німецький табір „Штрасгоф". Під час цього відступу у Відні померла його дружина, яку він сильно й ніжно любив.

В літі 1945 р., вже в Баварії — в м. Плятлінґ Борис Юрієвич приєднався до основного ядра УТГІ, що так само відступало на захід. Рішено було вислати делеґацію від УТГІ до шефа американської військової влади на Баварію й Горішний Пфальц полк. Поспішіля в складі: директора — проф. С. Комарецький, в. о. заступника директора — проф. Б. Ю. Іваницький та в. о. декана агрономічного факультету — проф. Вікт. Доманицький. Делеґація відвідала полк. Поспішіля дня 28-го червня 1945 р. і після двогодинних пертрактацій дістала на руки офіційний дозвіл на відновлення й ведення УТГІ в Реґенсбурзі. На підставі цього дозволу УТГІ працює і до нинішнього часу. Від осени 1946 — протягом академ. р. 1946/47 Борис Юрієвич очолював Науково-Дослідчий Сектор УТГІ і підготовив до друку перший том „Наукових Записок УТГІ". Восени 1947 року Борис Юрієвич був обраний на Ректора УТГІ і постійно переобирався на дальші акад. роки аж до 10 січня 1953 р., коли тяжка хвороба примусила його зректися цієї функції.

Невтомна, невсипуща, жертвенна й ретельна праця Бориса Юрієвича, його любов до екзактної наукової праці, до українського лісу, до українського народу та його долі поривала молодші генерації українських лісівників, примушувала їх іти його слідами. Так Борису Юрієвичу пощастило створити свою школу українських лісівників, стати корифеєм української лісової науки, її сеньйором. Він виховав понад сто українських інженерів-лісівників.

Узгляднюючи величезні заслуги Бориса Юрієвича перед українською й світовою наукою в царині лісових знань, узгляднюючи його заслуги як українського громадського діяча, Професорська Рада Українського Технічно-Господарського Інституту (УТГІ) дня 16 травня 1947 р. уділила Борису Юрієвичу гідність доктора honoris causa лісових наук. „Об'єднання Лісових Інженерів та Техніків" (ОБУЛІТ) обрало його своїм почесним членом, а Наукове Товариство ім. Т. Шевченка та УВАН — своїм дійсним членом. Дня 10 січня 1953 р. Професорська Рада УТГІ обрала його „Почесним Ректором" УТГІ, а Т-во Українських Інженерів в Америці — своїм почесним членом.

Дня 14 липня 1946 р. вісім українських партій та організацій на еміґрації створили Координаційний Український Комітет для полагоджування своїх плянів і починів у веденні визвольної боротьби. Коли далі того ж 1946 р. Комітет покликав до життя Українську Національну Раду та її Виконний Орган, то в цю працю включилися й два професори Української Господарської Академії в ЧСР (Подєбради), а саме проф. Б. Ю. Іваницький та проф. д-р І. П. Мазепа та декілька абсольвентів цієї Академії, як от доц. інж. Гр. Денисенко, доц. інж. С. Довгаль, пізніше — проф. інж. Є. Гловинський.

Широка ерудиція, досвід, терпеливість, справедливість і такт Бориса Юрієвича Іваницького спричинилися до того, що Українська Національна Рада обрала його на найвищий пост — Голови Української Національної Ради, і він чесно виконував ці обов'язки аж до свого виїзду в ЗДА — до лютого місяця 1952 р.

Як вояк на своєму пості, Борис Юрієвич працював для України й Української Нації аж до останніх днів свого життя, — аж доки тяжка хвороба (пістряк), що мучила його вже не менше як три роки, не забрала від нього останніх сил.

В особі Бориса Юрієвича Іваницького ми мали взірець українського патріота, українського націоналіста, науковця, педагога, техніка й громадського діяча, — що все своє життя боровся за ліпшу долю України та українського народу.

Останні з Моґіканів відходять од нас!

Спи ж Дорогий Товаришу, в гостинній землі вільної держави. Спи й вір, що прийде таки час, коли здійсняться твої мрії та ідеали, коли відновиться Українська Самостійна Держава і твій прах з пошаною і вдячністю твоїх земляків буде перенесений до Пантеону Українських Героїв у вільному Золотоверхому Києві.

СХОДИНИ ЧЛЕНІВ Т-ВА „ВОЛИНЬ"

відбудуться в суботу, 11. квітня, о год. 7 веч., в школі при 623 Е., 9 вулиця в Ню Йорку. Під час сходин виголосить доповідь інж. П. ВЛАСЮК.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ СОЮЗ В ЗДА

в глибокім жалю повідомляє Українське Громадянство, що 4. квітня 1953, після довгої і тяжкої хвороби, на 76 році свого життя, помер в Дітройті

Проф. Др. h. c. БОРИС ІВАНИЦЬКИЙ,

Голова Української Національної Ради, основоположник і почесний член Українського Національного Державного Союзу, ректор УТГІ, член Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка і багатьох інших наукових, культурних і суспільних установ.

Похорон Покійного відбудеться в суботу, 11. квітня в 10 год. рано в Дітройті.

Головна Управа УНДС.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Свято Проголошення Самостійности Карпатської України

В дні 15 березня б. р. клівлендська Філія Карпатського Союзу влаштувала величаве Свято Проголошення Самостійности Карпатської України в залі „Лемко", в год. 6-тій вечором. Для Клівленду Свято це важливе окремо ще й тим, що в Клівленді є чисельно досить велика група закарпатських українців, які все ще не перестали називати себе „русинами". І не була б трагедія в їх назві, коли б з одної сторони група ця не тяготіла до Москви, відвічного ворога не лише Закарпаття, але й цілої України, а з другої сторони схотіла зрозуміти врешті, що Карпатська Україна, це не мадярська кольонія, а повсякчасна невідривна частина Материка зі столицею Києвом. Хотілося б бути й в тому випадку оптимістом і вірити, що зусилля Карпатського Союзу не підуть на марне та що подібні Свята, з часом притягнуть всіх наших братів сьогоднішніх ще „карпато-русинів" до нашої спільноти, а напевно тоді всміхнеться „заплакана мати", що їй горде в нас ім'я „Срібної Землі" ...

Свято відкрив голова Філії Карпатського Союзу, старий іміґрант і уродженець Закарпаття п. Муха, коротким привітальним словом, після чого п. Оля Чорногор гарно відспівала молитву „Владико неба й землі" на тлі міш. хору ООЧСУ під проводом п. проф. Барнича й при супроводі фортепіяну проф. Грушкевичевої.

Після американського гимну, що його відспівала п. Марта Кульчицька, почалася т. зв. „Маніфестація Соборности", підчас якої представники поодиноких складових земель України складали свої привітання. І так від Центральних Земель промовляв їх уродженець, дир. Леонід Бачинський, який змушений після нашої програної піти на еміґрацію, пробував 6 років на Карпатській Україні, де став основником Пласту й організатором шкільництва. Бажанням промовця було б побачити ще раз цю незабутню для нього країну, але вільною і в злуці з цілою Україною. Від Західньої України промовляв дир Володимир Радзикевич, підчеркуючи, якою великою несподіванкою для цілого світу був зрив Карпатської України в 1939 р. та героїзм і самопосвята її народу, який змагався за свободу своєї прекрасної землі. Свято Карпатської України, це Свято цілої України й тому промовець бажає братам - закарпатцям якнайкращих успіхів у наших спільних визвольних змаганнях. Від Волині склав привітання п. Сергій Бушак, а від Буковини ред. Сильвестер Пігуляк. Від Лемківщини промовляв інж. Володимир Лесняк, закінчуючи апелем, що всі українці повинні тепер об'єднатись під знаком: „проч від Москви!" Дуже миле враження зробила своїм патріотичним привітанням представниця Пряшівщини, п-ні Цилина Бернер, виступаючи в прекрасній народній гуцульській ноші.

Щойно після цієї точки програми почалася святочна промова, яку виголосив уродженець Закарпаття, учасник Січі й Визвольних Змагань Карпатської України, містоголова Філії Карпатського Союзу в Клівленді інж. Василь Ґерґель. Свою глибоко обдуману промову почав бесідник від цього, що Свято Проголошення Самостійности Карпатської України, це Свято Перемоги нашої Правди! Переходячи постепенно цілу історію Карп. України та згадуючи таких її велитнів, як князі Корятович й Ляборец, зупинився промовець над постаттю Адольфа Добрянського, якому вдалось декретом цісаря Франца Йосифа І у 1848 р. виділити Карпатську Україну в окремий „Руський Дистрикт", якого він став намісником. Дальше згадав промовець незабутню постать поета Олександра Духновича, Андрія Бачинського та багато професорів університету, які вчили на університетах у Львові чи Києві. Трагічним роком у житті Карпатської України назвав промовець рік 1867-ий, в якому Угорщина дістала вільну руку від Австрії та почала насильно мадяризувати Карпатську Україну, проганяючи Добрянського та ув'язнюючи поета Духновича. Із 353-ох укр. шкіл у 1863 р. не остало ні одної в 1907 р., дарма що біля 60% укр. населення топилось у темряві неграмотности.

Здавалось, що приходять кращі часи для Карпатської України під чехами, які зобов'язались дати автономію, але на жаль, на обіцянках скінчилось. Всеж таки на ті часи припадає сильний розвиток народовецького руху на Закарпатті, а величавий „Всепросвітянський З'їзд" у 1937 р. в Ужгороді був його найкращим потвердженям. Навіть „арбітраж" Гітлера 2 листопада 1918 р. не міг нічого вже змінити. Закарпатські українці певним кроком прямували вперед до створення вільної Карпатської України. Завдяки невтомній праці сл. п. о. Августина Волошина, чехи були вкінці змушені дати автономію Карпатській Україні. На жаль, скоро по тім мадярські війська почали насильний наступ на Карпатську Україну. На ультимат мадярів і „пораду" Гітлера здатися без бою, Сойм Карпатської України проголосив у дні 5 березня, 1939 р. Карпатську Україну — вільною і незалежною Державою! А день пізніше велася вже завзята й жорстока війна з мадярами. Ясне, що слабо озброєна Карпатська Січ не могла встоятись проти мадярських модерних літаків і танків, але світовий Акт 15 березня 1939 р. освячений геройською кров'ю Січовиків, став вічним ... За кілька днів замовкла укр. радіовисильня в Хусті, а на шпилях українських Карпат обнимались мадярські окупанти з польськими граничними сторожами над трупами помордованих Січовиків! Кривавий тріюмф гидкого підступу й брутального насильства! Тим разом мадярська окупація тривала недовго, бо вже в 1944 р. на зміну мадярам прийшли досвідчені ветерани насильства ,гнету й утиску московсько - большевицькі „визволителі". Починається конкретна „праця"! Сл. п. о. Д-р Волошин вмірає у 1945 р. замучений в тюрмі, еп. Ромжу отруюють в одному із шпиталів, багато інших вивозять у далекий Сибір. Але правдиві представники останнього Сойму Карп. України не всі ще замучені большевиками, деякі остали ще в живих і перебувають навіть в Америці та одинокі мають право заступати інтереси карпато - українців по лінії визвольної справи цілої України. Свою промову закінчив інж. Ґерґель словами: „Сьогодні ми всі спільно мусимо боротись за Вільну Українську Державу! А Всевишній Бог нехай нам у тому поможе! .."

Після п'яти хвилинної перерви слідували народні танки в виконанні новоствореного балету СУМА під проводом п. Юри Русина, деклямація „Довбуш" та дуже вдало виконаний танок „Спомин з гір" молоденької Зоряни Кавківної. Справжньою несподіванкою для публіки був сольовий виступ п-і Орисі Руденської в прегарній гуцульській ноші, яка своїм чудовим альтом захопила всіх слухачів, співаючи „Верховино" при супроводі фортепіяну й „Чорногору" при супроводі сопілки. Спонтанні оплески публіки були нагородою за цей мистецький виступ п-і Руденської. На закінчення муж. хор ООЧСУ відспівав чотири, а міш. хор дві пісні, після чого відспівано „Боже вислухай благання".

На маргінесі слід ствердити, що друга частина програми Свята була перевантажена продукціями муж. і міш. хорів, бо аж 6 пісень підряд після майже двох - годинної програми, в додатку пісень, вже нераз співаних тими хорами, що дещо забагато не лише для публіки, але й для самого хору. Свято полишило дуже гарне враження, а організаторам Свята, — клівлендській Філії Карпатського Союзу, а зокрема інж. Ґерґелеві, який був не лише ініціятором того Свята, але й душею всіх приготувань, і п. Осипові Росул, технічному керівникові Свята, належиться признання. Коби лише всі пляни Філії Карпатського Союзу в Клівленді — притягнути в свої ряди й всіх наших „карпато-русинів" та відчинити очі тим нашим братам на правдиву дійсність увінчались якнайскоріше бажаним успіхом!

Д-р О. Наклович.

• РОЗШУКИ •

Пошукую брата **ІВАНА КОВАЛЬЧУКА**, сина Бартка з с. Увисли, пов. Копичинці і **ВАСИЛЯ ТІШЛЮКА** з того самого села. Вони — десь в Америці Прошу повідомити мене на адресу: **ANNA KOWALCHUK, 1533 Riverside Drive, Dearborn, Mich, U.S.A.**

Пошукую стрийків: Дмитра Домбровського, Івана Буртник, Федора Буртник, родом зі села Хотимир, Галичина, які приїхали в околиці Ню Йорку перед першою світовою війною. Хто би знав, або вони самі прошу повідомити на адресу: **Wasyl Dombrowsky, 121 — 8th Avenue NE, Minneapolis 13, Minn.**

ІГНАТЕНКА Івана, що прибув до ЗДА в 1951 р. через „Православну акцію" і перебував у м. Ню Йорку.
ЧУБАРЯ Василя, — прибув тоді само, теж був у Ню Йорку.
КОВАЛІВА Сенка — прибув 1950 р. через „Н.Ц.В.Ц." і мешкав у Шікаґо пошукує **Федір Кунаш**. Кожну вістку від них, чи про них дуже прошу надіслати мені на адресу: **Fedor Kunasz, Lakehurst Farms, R. D. 4, Lakewood, N. J.**

Пошукую батьків:
ПЕТРА І КЕЛИНУ БАРТАШ
І сестру МАРІЮ БАРТАШ.
IVAN BARTASH
R. D. 4
MORRISTOWN, PA.

КОМУНІКАТ

Президія Шкільного З'їзду в Ню Йорку подає до загального відома, що:

1. Педагогічна нарада, що відбулася в Ню Йорку дня 21 грудня 1952 р. в УКК, та в якій між іншими делеґатами брали участь 2 делеґати Учительської Громади з Ню Йорку, вирішила скликати Шкільний З'їзд з метою оформити Шкільну Раду при УКК.

2. В шкільному З'їзді, що відбувся в днях 14 і 15 березня 1953 р., взяли участь делеґати із 13 осередків — між ними делеґати 5-х Учительських Громад, а в тому числі і делеґат Учительської Громади — Ню Йорк, що був на те вибрний останніми Загальними Зборами Учительської Громади в Ню Йорку і ввійшов до Управи Шкільної Ради при УКК.

Президія Шкільного З'їзду.

ВСЯЧИНА

ЧОТИРИРІЧНИЙ ХЛОПЧИК ЗАЇХАВ САМ З ЕЛИЗАБЕТ ДО НЮ ЙОРКУ

На Пенсилвенійській залізничій лінії не вільно дітям нижче шести років їздити самим залізницею. Але цього не знав чотирирічний Бобі Франц із Елизабету в стейті Ню Джерзі. Він бачив, що його батько поїхав залізницею з старшим братом Джаном до очного лікаря в Ню Бронсвік, вийшов з хати, як матері не було в хаті, і пішов на залізничу станцію, де замішався між пасажирів та неспостережено проліз до поїзду. До вагону всідав разом із людьми, і залізничник ще й допоміг йому видряпатися на сходи, бо думав, що він в товаристві когось старшого. Він сів собі і їхав спокійно аж до тієї хвилини, коли надійшов кондуктор забирати квитки, якого він не мав. Ніхто в цілім поїзді не знав нічого про Бобі, який нічого собі з того не робив, тільки вколисаний рухами поїзду преспокійно заснув. В Ню Йорку його передали залізничному детективові, який, довідавшися від Бобі про його ім'я й мешкання, повідомив про нього маму, і малий Бобі приїхав до дому, але вже в товаристві батька, який за ним мусів їхати аж до Ню Йорку.

ДОТЕП КОШТУВАВ ЙОГО 9.98 ЦЕНТІВ

Власник ресторану в Ґрін Бей у стейті Віскансин вивісив на вікні оголошення такого змісту: „Плачу 10 долярів за 1947 центи". Англійською мовою було написано „сентс". Він думав, що хто схоче заробити 53 центи, то мусить принести йому 1947 центів і тоді дістане $10. Але знайшовся такий, що відгадав дотеп цього ресторатора і приніс йому два центи з 1947 року та казав собі за них, згідно з оголошенням, заплатити $10. Власник ресторану негайно зняв із вікна нещасливе для нього оголошення.

РЕКЛЯМОВИЙ ТРЮК В МЕРОПОЛІТЕН ОПЕРІ

Під час другого акту опери „Трістан і Ізольда" нагло перервали гру і на сцену вийшов директор та заявив: „Щось сталося!" Після шести секунд він додав, що в дійсності ніщо не сталося, але така перерва в праці опери дійсно може статися, коли громадянство не підтримає фінансово цієї інституції. Після цього вистава відбулася далі. Публіка різно сприйняла цей трюк. Одні оплескували директора, а інші свистали з невдоволення.

ШЛЮБ НА МОСТІ МІЖ КАНАДОЮ І ЗДА

На Амбасадорському мості в Дітройті, що лучить через ріку Дітройт ЗДА з Канадою, відбувся шлюб югославського скитальця Йована Уросевіча з панею Е. Карсай із ЗДА. Уросівіч живе в Канаді і не міг прибути до ЗДА, бо не мав потрібної візи на з'їзд. Його наречена не могла їхати до Канади, бо там не признають її розводу, який вона дістала в ЗДА. Молодий стояв на середині мосту так, що його ноги були на американській землі. Суддя дітройтського суду згодився в той спосіб помогти молодятам (йому 30, а їй 35 років), які зналися ще як малі діти в Югославії.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в одну ідейну спільноту та поставила її на службу нашим країнам та нашому поневоленому

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ТОМАСТОН, КОНН. — Тов. Укр. Січ, від. 421, матиме збори 11 квітня в 8 год. в Укр. Галі на Проспект вул. — І. Ноконіп, М. Шипінка, Ю. Береза.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Укр. Нар. Дому, від. 316 відбудуться в четвер, 9. квітня, о год. 8. вечером, в Укр. Нар. Домі при 831 Joseph Ave. Проситься членів прийти на ці збори, бо маємо деякі справи до вирішення. Довгуючих членів проситься вирівняти свою залеглість, бо контрольна комісія на слідуючий місяць забере книжки до контролі. — Н. Магомет, предс.; В. Гурянський, рек. секр.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Гнатків, кас.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349 відбудуться 12. квітня, о год. 2. по пол., в домі Лісного. Взиваємо довгуючих членів, щоби заплатили свою вкладку, бо в противнім разі будуть суспендовані. — І. Шеґера, предс.; Д. Федина, кас.; М. Лісний, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василия, від. 339 відбудуться в суботу, 11. квітня о год. 7. ввечорі, в домі Громади на Лявренц вул. Проситься всіх членів бути присутніми на зборах та вирівняти залеглі вкладки. Хто ще не зложив на Союзівку, зможе заплатити на цих зборах. — І. Кмутин, предс.; І. Сорока, кас.; А. Хромяк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА — Збори Т-ва. „Єдність" від. 163 відбудуться 12. квітня в Домі Горожан, 847 N. Franklin St., в 1-ій год. з полудня. Просимо всіх членів бути на означений час. Повідомляється всіх членів, що фін. секр не буде ходити по членах за вкладками і якщо член не заплатить найдальше до 20-го кожного місяця, буде суспендований — М. Курко, предс.; С. Филик, рек. секр.; І. Потучко, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Квартальні збори Тов. Зоря, від. 69 відбудуться в суботу, 11. квітня, в 8. год. ввечорі, в церковнім домі св. Юрія, 33 Іст 7. вул, саля ч. 5. Просимо всіх членів обовязково прийти на збори. — І. Єдинак, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє, що квартальні збори відбудуться в суботу, 11. квітня, о год. 8. увечорі, в приміщенні Українських Кат. Ветеранів, 33 Е. 7 вул. В програмі зборів, вибір деяків членів до обслуги нашого підприємства та обговорення діяльности „Володимира". Просимо всіх членів обов'язково прийти. — І. Малець, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ від. 59 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. квітня в У. Н. Домі 517 Галет вул., точно о год. 7:30 ввечорі. Взивається все членство, прибути на час, бо буде поправка товариського статута. Ново вибраний уряд має обовязково прийти на збори, де всі урядники будуть заприсяжені. — М. Галькевич, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. „Любов", від. 45 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 12. квітня. Проситься членів прийти і вирівняти свої залеглости. Члени, що не повинуються постановам статута і не вирівняють своїх вкладок, будуть суспендовані і позбавлені всіх привілеїв не лише в УНСоюзі, але і особливо в Товаристві. — Т. Малик, гол.; А. Гарасим, кас. М. Сеник, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запор. Січ, від. 155, подає до відома, що місячні збори відбудуться 10. квітня о год. 7. ввечорі в галі де звичайно. Проситься членів прибути на згадані збори. Маємо важну справу до полагодження, а саме щодо замовлення боса для членів, які хотіли б оглянути нашу Союзівку. Довгуючих членів напоминається вирівняти свої залеглости. — М. Чумер, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. І. Франка, від. 146 подає до відома, що збори відбудуться в неділю, 12. квітня, о год. 12:30 точно, при 2965 Carpenter St. Обовязком кожного члена прибути. Буде звіт контролі за три місяці. Рівнож довгуючі члени повинні вирівняти свої залеглости. Усі члени повинні старатись приєднати хоча одного нового члена, щоб з нагоди 60 літнього ювілею, Союз зріс до 75,000 членів. — С. Хомяк, секр.

РАЧЕСТЕТР, Н. Й. — Сестр. Рож. Пресв. Богородиці, відділ 36 повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 11. квітня, в год. 6. ввечорі, на галі церковній. Просимо членкиць прийти на означений час. — Ю. Лиса, предс.; Х. Білецька, кас.; С. Гунька, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. Петра і Павла від. 220 відбудуться в суботу, 11. квітня, в год. 7:30 ввечорі, в парохіяльній галі при 50 вул і Полайна. Пригадується довгуючим, щоб виповнили свої залеглі вкладки. Рівнож будемо дальше збирати по $1 на Союзівку і принимати нових членів до УНСоюзу. — Уряд.

ЙОНҐСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. квітня, точно о год. 3. по полудні, в своїй галі 914 Франклин Евеню. Проситься всіх членів явитися на тих зборах бо є важні справи до вирішення. Подається до відома, що на останніх зборах ухвалено одноголосно, що кожний член має закупити тикет на п'ять-літній ювілей Галі, який відбудеться в травні. Отож проситься прийти на ті збори де обговоримо справу підготовки до ювілею. — М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла від. 102 відбудуться в неділю, 12. квітня, зараз по другій і третій Сл. Божій в галі церковній, 2280 W. 7th St. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 12. квітня, в Домі Від. УН Союзу, 841 N. Western Ave., о год. 12:30 по полудні. Просимо всіх членів й членкиць частіше приходити на збори. Заразом повідомляємо, що в суботу, 18. квітня ц.р., стараннням від. 221 УНС відбудеться „Весняний Баль", з якого дохід призначений на будову Школи св. Николая. Тому просимо всіх на баль. — Ф. Васильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

ПОХОРОН ВОЯКА З КОРЕЇ

ПЕТРО БІЛЕЦЬКИЙ, вояк з морської піхоти, поляг в боях на Кореї 1 лютого 1953 у 26 році життя. Перед вступленням до збройних сил Америки приїхав з скитальщини і замешкав під ч. 8210 19-та евеню в Брукліні, Н. Й., як незабутній сестрінок Марії й Лаврентія Топоркових, кузин Параскевії й Томи Сіпільчук, Анни й Володимира Кармазин і Наталки Сіпільчук. Тлінні останки перевезені з Кореї, лежать у похоронній каплиці Гелен Тшаска, 648 4-та евеня (між 18 і 19 вул. на Савт Брукліні) від середи 8 квітня, год. 10 ранку, до суботи 11 квітня, 9 год. ранку. Після того будуть перенесені до української катол. церкви св. Миколая при 256, 19 вул., звідки, після заупокійної Богослужби, будуть перевезені до родинного гробу на цвинтарі Мт. Олівет. До каплиці їхати з Манґетену підземкою BMT, потяг 4th Avenue Local, станути на зупинці Prospect Avenue.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями та Знайомими, що 5 квітня 1953 р. помер на удар серця, проживши 65 літ наш найдорожчий Муж, Батько і Дідуньо

бл. п. Василь Климко

урodж. Камінка Стара — Старе Село, пов. Рава Руська, бувший суддя в Підгайцях й адвокат в Глинянах.

Похорон відбувся 8. квітня о год. 9 рано з пох. завед. Петра Яреми до Укр. греко-кат. Церкви св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку.

Полишив в глибокім смутку жену Ольгу з Барановських, доньку Ірину замуж. Шпирка, сина Любомира, зятя Петра Шпирку, внучку Лесю та дальшу Рідню.

ДИР. ІВАН ХМІЛЕВСЬКИЙ,

ур. 2. квітня 1881 р. у Баранчицях, пов. Самбір, Галичина, упокоївся в Бозі по короткій недузі 6. квітня 1953 р., залишаючи у смутку дружину Марію, сина Євгена, синову Ірину, 2 внуків, Юрія і Андрія, сестрінка д-р Ярослава Хмілевського з Родиною.

Похорон відбудеться 9. квітня о год. 9 рано з похоронного Заведення Литвин і Литвин в Нюарку до укр. греко-кат. церкви при Мортон вул., а звідти на цвинтар у Haven Gate біля Whippany.

Запрошується Товаришів і Знайомих до участи в похороні.

ЄВГЕН ХМІЛЕВСЬКИЙ.

ТАРЗАН, ч. 3043. Вишикова на лінія.

„Багато оповідань", шепотавКівю, „чув я про Тарзана, пана джунґлів, і про його приятеля, Мювіра вазірі. Куди вони поведуть, ми підемо!".

"COME, THEN," TARZAN SAID. "MOVE QUIETLY AND KEEP TO THE SHADOWS."

„Як так, то ходіть", сказав Тарзан. „Ідіть тихо і тримайтеся у тіні".

"THAT GO-DOWN COVERS THE COMPOUND," TARZAN SAID. "YOU SHOULD FIND GUNS THERE, BUT DO NOT FIRE UNTIL YOU HEAR MY SIGNAL."

„На цій долині лежить табір", сказав Тарзан. „Ви знайдете там рушниці, але не стріляйте, доки не почуєте мій знак".